

Een dorpslening van Hoeilaart in 1684

Voor hij in augustus 1684 het verdrag van Regensburg sloot met de Spaanse koning Karel II (ook soeverein van het hertogdom Brabant) en Leopold, keizer van het Heilig Roomse Rijk, hield Louis XIV in wat genoemd wordt de Frans-Spaanse oorlog (1683-1684) stevig huis in de Zuidelijke Nederlanden.

Het moet in dat kader geweest zijn dat ook Hoeilaart *van wegens den Coninck van Vranckerijck* - maar via de Staten van Brabant - weer eens een *taux* of belastingbedrag voor haar inwoners toebedeeld had gekregen. Dat moest betaald worden voor een bepaalde datum en het dorp zelf kon het totaal verdelen onder haar inwoners volgens traditionele verdeelsleutels. Dat was het werk van de bedezetter. Een andere inwoner stond dan in - functie die meestal per opbod werd toegewezen, mits het stellen van een persoonlijke borg - voor de inning van het totale bedrag; hij werd meestal vermeld als 'collecteur'.

Blijkbaar had men niet de mogelijkheid gehad om het geld tijdig op te halen, of hadden de inwoners onvoldoende liquide middelen om hun deel op te brengen. Het was immers februari en de dure wintermaanden zonder inkomsten waren al even bezig.

Er zat niets anders op dan het tekort tijdelijk te gaan ontleen. Om dit juridisch correct te laten verlopen trok men - dat zijn alle Hoeilanders die hun deel in deze belasting nog niet of niet volledig hadden betaald - naar notaris Guilielmus vanden Nesse in Overijse om er een *acte notariael*¹ op te stellen.

Daarin gaven al die schuldenaars een volmacht aan de schepenbank van Hoeilaart om in hun naam *op te lichten eenigh gelt, daer sij tselve sullen connen vinden*.

Met deze akte van 9 februari 1684 stelden zij zich borg voor deze lening, elk voor een bepaald deel van het globale bedrag dat overeenkwam met hun nog uitstaande schuld in deze *taux*. Ze beloofden ieder hun bedrag terug te betalen tegen 1 oktober van hetzelfde jaar.

Waar de schepenen van Hoeilaart uiteindelijk die 417 gulden en 5 stuivers ontleend hebben zegt deze akte niet, maar met dit document als zekerheid in handen moet het hen mogelijk geweest zijn een geldschieder te vinden.

Het is zeker geen volledige volkstelling. Immers zij die zo arm waren dat ze geen belasting moesten betalen, zijn er niet in vertegenwoordigd. En meer dan waarschijnlijk waren er ook die zo welstellend waren, dat ze hun belastingschuld toen al volledig betaald hadden. Hier tekenen slechts 55 inwoners van Hoeilaart, terwijl er in de telling van 1702 168 huishoudens vermeld worden. Toch geeft de lijst van borgstellers een mooi beeld van inwoners in het Hoeilaart van 1684.

Hieronder vindt u de volledige transactie van de *acte notariael*.

Herman Swinnen
mei 2021

¹ RAL - notariaat van Guilielmus vande Nesse sr in Overijse - 882/118 - register 1 - dd. 9-2-1684.

Op heden den ixen feb 1684 comparerende voor mij openbaer notaris & a en(de) in(de) presentie van de getuijghen naer genoempt de ondergeschreven de welcke hebben gegeven volle macht en(de) procuratie aen(de) schepenen der heeren van Hoijlaert en(de) andere met hen gevoeght om *op te lichten eenigh gelt* daer sij tselve sullen connen vinden, iederen persoon *naer advenant hij sal ten achteren sijn in(de) taux* hun toegesonden van wegens den Coninck van Vranckerijck bedraegende te samen de somme van vierhondert seventhien guld(ens) en(de) vijff st(uijvers) welcke somme sij ondergeschreven geloven te restitueren en(de) betaelen met den interest van dijen tegen den penninck sesthien, met de costen daer omme gedaen en(de) te doen, te baemisse naestcomende waer vooren sij ondergeschrevenen ieder in solidum en(de) prorata van hunnen quote hebben verbonden en(de) verobligeert hennen persoon en(de) goederen met renunciatie in forma constituerende sij ondergeschrevenen onwederroepel(ijck) mits desen N N ende allen thoonders deser om te gaen en(de) te compareren voor Raede van Brabant, mejer en(de) schepenen van Loven, Hoijlaert en(de) allomme elders daer het van noode wesen sal om in allen tgene voorschreve staet de gebreckel(ijcke) constituenten volontairelijck te laeten duemen en(de) condempneren cum expensis Aldus gedaen en(de) gepasseert tot Hoilaert ten daege maende en(de) jaere voorschreven ter presentie van Hendrick Goossens, Clement Grabbens, Cornelis de Vis ende Jan Eggerickx test(es) req(uisitae)

[Getekend²]

Dit is het + handt merck van **Peeter Abeets** voor de somme van elff guld(ens)

Jan de Lien den welcken heeft verobligeert alle sijne graenen voor de somme van tsestigh guldens

Dit is het + merck van **Peeter Steuckens** voor de somme van 27 guld(ens)

Dit is het A handt merck van **Jan de Becker** ceusters soon, de somme van acht r(ijnsguldens) x st(uijvers)³

[2r°]

Dit is het + merck van **Clement van(der) Vaeren** voor(de) somme van vijff guld(ens)

Peeter de Boeck voor de somme van vijff guld(ens) xvj st(uijvers)

Dit is het + merck van **Guille(lmus) de Becker** Wijnants soon, de somme van vijff guld(ens)

Dit is het + merck van **Bernaert Jonne** voor de somme van negen guld(ens)

² Sommige comparanten kunnen hun naam schrijven, anderen zetten een kruisje of een letter als handteken.

³ Er gaan 20 stuivers in een gulden.

Dit is het + merck van **Philips Hernalsteens** voor de somme van vijff guld(ens)

Peeter Eggerix voor de somme van vijff guld(ens)

Pieter de Bluts voor de somme van xij r(ijnsguldens)

Dit is het + merck van **Jan van(der) Linden** voor de somme van⁴

Dit is het + merck vande weduwe **Clement Eggerickx** voor de somme van xx st(uijvers)

Jan de **Roenghe**, de somme van vier guld(ens) xv st(uijvers)

Dit is het + merck van **Michiel Olivers** voor de somme van vijff guld(ens)

Dit is het + merck van **Pauwel Paije** voor de somme van vijff guld(ens)

Dit is het + merck van **Niclaes van Bellingen** voor de somme van sesse guld(ens)

Peeter Lawera de somme van x r(ijnsguldens)

U. .. voor de somme van ix r(ijnsguldens)

[2v°]

Dit is het + merck van **Merten de Cock**, de somme van drie guld(ens)

Dit is het + merck van **Clement Laweras** sone **Peeters**, de somme van ix r(ijnsguldens)

Dit is het + merck van **Louis Terlaeken**, de somme van xi r(ijnsguldens)

Dit is het + merck van **Philips Goossens**, de somme van acht guld(ens)

Dit is het + merck van **Rochus Warij**, de somme van vijff guld(ens)

Dit is het + merck van **Hendrick Kinnaerts**, de somme van drie guld(ens)

Dit is het + merck van **Francis Opdenbergh**, de somme van sesse guld(ens)

Jan Werij voor de somme van vijff guld(ens)

Dit is het + merck van **Hendrick de Bontridder** sone **Gilis**, de somme van vijff guld(ens)

Dit is het + merck vande wed(uwe) **Caerel de Caffmijer**, de somme van vijff guld(ens)

Gielies de Cafmeijer, de somme van sesse guld(ens)

Sijmon de Vleschhouwer, de somme van vijff guld(ens)

Dit is het + merck van(de) wed(uwe) **Hendrick van(der) Meulen**, de somme van vier guld(ens)

Dit is het + merck van **Geeraert Sijmael**, de somme van acht guld(ens) xiiij st(uijvers)

⁴ Het bedrag is hier niet vermeld.

Dit is het + merck van **Clement Lawera**, de somme van vijff guld(ens) en(de) xv st(uijvers)

Dit is het + merck van **Peeter Eggericx** sone Gilis, de somme van vier guld(ens)

[3 r°]

Dit is het + merck van **Clement Stoeffs** sone Merten, de somme van seven guld(ens)

Dit is het + merck van **Jaecq(ue)s Ips** voor de somme van sesse guld(ens) **Jan Goossens**, de somme van ix R(ijnsguldens)

Dit is het + merck van **Jan de Becker** sone Pauwels, de somme van acht guld(ens)

Wijnant Wouters, de somme van seven guld(ens) xij st(uijvers)

Dit is het + merck van **Clement Somerijn**, de somme van vier guld(ens)

Dit is het + merck van **Jan de Veuster**, de somme van sesse guld(ens)

Dit is het + merck van **Wijnant Jonne**, de somme van acht guld(ens)

Dit is het + merck van **Niclaes Somerijns**, de somme van vijff guld(ens)

Sijmoen Terlaeken, de somme van vier guld(ens)

Dit is het + merck van(de) wed(uwe) **Philips de Bluts**, de somme van ij R(ijnsgulden)

Dit is het + merck van **Jan van Keerbergh**, de somme van acht guld(ens) x st(uijvers)

Dit is het + merck van **Jaecq(ue)s Paije**, de somme van thien guldens **Merten Ericx**, de somme van acht guld(ens)

[3 v°]

Dit is het + merck van **Hendrick de Wolff** voor de somme van vier guld(ens)

Dit is het + merck van de wed(uwe) **Clement van Stallen** voor de somme van negen guld(ens)

Loewies de Caffmijer, de somme van negen guldens

Dit is het + merck van **Frijnchen de Caffmijer**, de somme van twee guldens

Dit is het + merck van **Niclaes Hernalsteens** voor de somme van seven guld(ens)

Jan Goossens, de somme van derthien guldens

Quod attestor,
G van(den) Nesse, not(ar)is 1684

